

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi ja kimmo.kiiski@lvm.fi

Viite Lausuntopyyntö 4.8.2021, Liikenne- ja viestintäministeriö, VN/7202/2018

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUKSESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään säädettäväksi laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta sekä muutettavaksi mm. sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002). Esitysluonnoksessa todetaan, että Oikeusrekisterikeskus (ORK) vastaisi kahden uuden seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta. Seuraamusmaksuista säädettäisiin ehdotetun lain 155 §:ssä (*Vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävän tuotteen markkinavalvonnassa määrättävä seuraamusmaksu*) ja 156 §:ssä (*Tarkastuslaitostehtävien valvonnassa määrättävä seuraamusmaksu*). Seuraamusmaksut määrättäisiin maksettavaksi valtiolle. ORK:lla on jo vastaavia täytäntöönpanotehtäviä, sillä ORK huolehtii yli 30 erilaisen hallinnollisen seuraamus- tai rikemaksun täytäntöönpanosta.

Ehdotettujen uusien seuraamusmaksujen täytäntöönpanossa noudatettaisiin sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. ORK:n näkemyksen mukaan sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa on riittävät menettelysäännökset rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanosta. Ehdotetun lain 154 §:ssä säädettäisiin myös edellä mainittujen seuraamusmaksujen lisäksi *tiekuljetuksessa määrättävästä liikennevirhemaksusta*, jonka määräämiseen sekä sitä koskevan päätöksen sisältöön, tiedoksiantoon, maksuaikaan ja täytäntöönpanoon sovellettaisiin tieliikennelain (729/2018) 6 luvun säännöksiä. Viimeksi mainittujen säännösten perusteella ORK vastaisi siten myös ehdotetun tiekuljetuksessa määrättävän liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttaminen

Ehdotetun lain 157 §:n sisältämän seuraamuksen täytäntöönpanotapaa koskevan lakiviittauksen lisäksi on tärkeää, että sakon täytäntöönpanosta annettua lakia on esitetty muutettavaksi siten, että lain soveltamisalaa koskevaan 1 §:n luetteloon sisällytettäisiin ehdotetut uudet hallinnolliset seuraamusmaksut.

Seuraamuksen vanhentuminen

Ehdotetun lain 157 §:ssä on otettu hyvin huomioon myös seuraamuksen vanhentuminen eli seuraamusmaksut vanhenisivat viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta.

Seuraamuksen raukeaminen henkilön kuollessa

Ehdotetun lain 157 §:stä ilmenee, että seuraamusmaksuja määrättäisiin myös luonnollisille henkilöille. Ehdotetun lain 157 §:ään olisi syytä edellä mainitusta syystä lisätä säännös siitä, että *seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee*. Säännös vastaisi rikoslain 8 luvun 16 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan sakko raukeaa tuomitun henkilön kuollessa.

Seuraamusmaksujen täytäntöönpanokelpoisuus

Ehdotetun lain 160 §:ssä säädettäisiin ehdotetun lain nojalla annettujen päätösten muutoksenhausta ja täytäntöönpanosta. Säännöksen 3 momentin perusteella päätöksessä voitaisiin määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. *ORK ehdottaa mainittua momenttia muutettavaksi*. ORK:n näkemyksen mukaan selkeämpi sääntelyratkaisu olisi se, että toimivaltaisen viranomaisen määräämä *seuraamusmaksu olisi täytäntöönpanokelpoinen vain lainvoimaisena ja täytäntöönpanokelpoisuus määräytyisi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaan*. Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole perusteltu, miksi ehdotetun lain nojalla annettavien seuraamusmaksupäätösten osalta olisi perusteltua poiketa yleislain säännöksistä.

Seuraamusmaksujen korottomuus

Ehdotetussa laissa ei erikseen esitetä säädettäväksi seuraamusmaksuille määrättävästä koronmaksuvelvollisuudesta, joten uudet seuraamusmaksut olisivat korottomia. ORK ehdottaa, että lakiehdotuksen perusteluissa todettaisiin seuraamusmaksujen korottomuus erikseen. Perustelutekstissä olevalla maininnalla on selvittävä informatiivinen merkitys sekä maksuvelvollisille että maksuasioita käsitteleville eri viranomaisten henkilöstölle.

Seuraamusmaksujen vaikutukset ORK:lle

Esitysluonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu, kuinka paljon uusia seuraamusmaksuja tulisi vuositasolla määrättäväksi. Esitysluonnoksen perusteella on vaikea arvioida sitä, muodostuuko ORK:lle määrällisesti sellaista tehtävää, mikä edellyttäisi lisäresursointia. Mikäli seuraamusmaksujen määrän voidaan arvioida vuositasolla jäävän vähäiseksi, niin ainakin alkuvaiheessa seuraamusmaksujen perintä toteutettaisiin ORK:ssa manuaalisesti. Jos myöhemmin ilmenisi, että seuraamusmaksuja määrättäisiin vuositasolla runsaasti, asiaa jouduttaisiin arvioimaan uudelleen.

Edellä mainitusta syystä ORK:n perintäjärjestelmä Rajsaan tallennettaisiin vain täytäntöönpanon perustetta koskevat tiedot, mutta varsinainen perintä toteutettaisiin manuaalisesti. Riippumatta täytäntöönpanotavasta, jokainen uusi seuraamusmaksu lisää ORK:n henkilötyön tarvetta. Keskusteluissa oikeusministeriön kanssa on sovittu, että jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötyön määrä, vaikka lisähenkilötyön määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötyön tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulohajausmenettelyssä. Tällä perusteella nyt arvioidaan, että ehdotettuun lakiin perustuvien uusien seuraamusmaksujen johdosta tarvittava lisähenkilöstön määrä ORK:lle on 0,1 henkilötyövuotta.

Ylijohtaja

Jussi Kivinen

Lakimies, vt. yksikönpäällikkö

Sakari Haataja

